

Het goede leven – bloeien in Gods licht

Wat hebben we als kerk te zeggen over het goede leven? In elk geval dit: het goede leven heeft alles met God te maken heeft. Hij maakt het leven goed. Niet in de zin van succesvol of moreel beter, maar je leven - met alle vreugde en verdriet - wordt in een ander kader gezet. Het licht van God, het licht van vergeving, valt over ons leven. Het goede heeft te maken met het geloof dat God goed is en dat de toekomst aan Hem is. Dat licht valt al naar ons toe en dat maakt het leven goed. Natuurlijk zijn er zorgen, maar dat is niet het laatste antwoord. Aan dat perspectief in en na de coronacrisis willen we woorden geven met soms passende rituelen en activiteiten. Alle activiteiten zullen coronaproef zijn, daarbij volgen we de richtlijnen van het RIVM.

Filmavonden (initiatief Exoduskerk)

Al een paar jaar verzorgt de V+T commissie van de Exoduskerk filmavonden. Dat is in de loop van de tijd iets meer geworden dan je op het eerste gezicht zou denken. Het is steeds een film met diepgang, een film waar je nog lang over kunt napraten. Meestal wordt kort van tevoren aangekondigd welke film het gaat worden. De eerste filmavond is op **dinsdag 29 september 2020 om 19.30 uur** in de **Exoduskerk**. De 2e, 3e en 4e filmavonden zijn op **donderdag 3 december 2020, vrijdag 29 januari 2021 en donderdag 15 april 2021** in de **Exoduskerk**.

Belijdenis doen, belijden is doen ...

Vroeger was het vanzelfsprekend: je was gedoopt en deed na catechese op je 18e belijdenis. Tegenwoordig ligt dat soms wat anders. Zeker in coronatijd. Vanuit de wereld komt veel op je af. Je twijfelt en je stelt de zaken van geloof misschien wat uit... Maar wat let je om met anderen op een aantal avonden van gedachten te wisselen over 'het goede leven' waarvan het christelijk geloof getuigt. Wie weet waar alles toe leidt! De eerste kennismakingsavond is **vrijdag**

2 oktober 2020 om 20.00 uur in de **Emmaüskerk**. Daar spreken we af wanneer we verder bij elkaar komen. Meestal een paar vrijdagen van **20.00-21.30 uur**. Leiding: ds. Leendert Jan Lingen. Welkom!

Webinar over 'Wat kunnen we (als kerk) leren van de coronacrisis?'

Deze webinar-avond komt in de plaats van de eerder genoemde avonden van 5, 26 oktober en 9 november. Die vervallen vanwege corona-maatregelen. Wat is een webinar? Een webinar is een lezing, workshop, college of presentatie of vorm van kennisoverdracht die plaatsvindt via het internet. Het is een seminar met uitsluitend online publiek. Dat de coronacrisis gevolgen voor de kerk heeft, is wel duidelijk. De vraag is: bevinden we ons in een sneeuwstorm? In dat geval

ga je even schuilen, en daarna ga je op hetzelfde pad verder. Of is het winter? In dat geval moet je je goed voorbereiden, voorraden aanleggen. Of is het een ijstijd? Dan moet je een totaal andere manier van leven en kerk-zijn ontwikkelen." Hoe beleven we als gemeente deze coronatijd en hoe zou de kerk er straks uit kunnen gaan zien? Wat is ons verlangen en waartoe drijft de Geest van God ons aan?

Deelnemers kunnen rechtstreeks op hun eigen computer, tablet of gsm op maandag 9 november het webinar volgen en de spreker zien en horen. Tijdens het webinar kunt u reageren, uw mening geven of een vraag stellen door een bericht te sturen via **whatsapp** of **sms 06-39798747** Bellen kan naar 0187 484395. Het is helaas niet mogelijk om via de telefoon tijdens het webinar een één op één gesprek te voeren met ds. Leendert Jan Lingen, iemand anders zal uw vraag/opmerking noteren. Ook kunt u reageren via het reactieformulier gericht aan ds. Lingen. Groene link onderaan bij het artikel op de webpagina van Vorming + Toerusting. Welkom bij het webinar **maandag 9 november om 20.00 uur** via de website van Kerkomroep <http://www.kerkomroep.nl/?mp=10735#/kerken/10735> of via de homepage van de Emmaüskerk <https://www.emmauskerkmiddelharnis.nl>

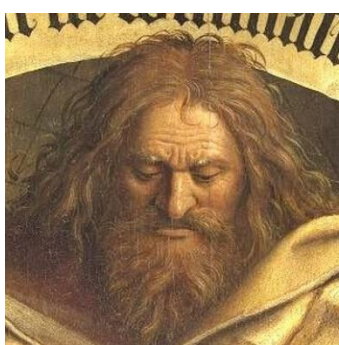
Kerkenpad in Oude-Tonge

Oude-Tonge is bekend doordat het zwaar getroffen is door de Watersnoodramp. Maar wist u dat er een kerk staat gebouwd onder architectuur van Joseph Cuypers? We brengen een bezoek aan Oude-Tonge met een rondwandeling door het dorp en met een rondleiding door en orgelbespeling op het prachtige orgel van de Rooms Katholieke Kerk Onze Lieve Vrouw Hemelvaart. Ontvangst om **10.00 uur aan de haven** met koffie en wat lekkers. Daarna maken we een rondwandeling door het dorp en bezoeken een aantal interessante plaatsen, begeleid door lokale gidsen. Kosten: vrijwillige bijdrage voor een nader te bepalen goed doel. Welkom op **10 oktober 2020 10.00 uur te Oude-Tonge**.

Avondgebed op donderdag

Op woensdagen waren er in juni en juli middaggebeden. Die werden als zinvol ervaren en horend bij het goede leven. Sommigen vonden het jammer dat ze er vanwege werk of anderszins niet bij konden zijn. Daarom willen we nu een paar avondgebeden inplannen op donderdagavond. Het zou mooi zijn als we dat met meer kerken kunnen doen. Maar wij beginnen er al vast mee. Het duurt een half uur. We lezen een Psalm, een evangelielezing met een paar gesproken woorden, luisteren naar muziek, zijn stil, kunnen een kaarsje aansteken en voorbede uitspreken. Welkom op **donderdag 15 oktober, 12 november, 10 december 2020 van 20.00 uur tot 20.30 uur** in de **Emmaüskerk**. Leiding ds. Leendert Jan Lingen.

Bijbelboek Micha

Onbekend maakt onbemind, en dat geldt al voor de Kleine Profeten uit het Oude Testament, maar in het bijzonder misschien wel voor Micha. Een vurige, vlamme spreker, die de elite van zijn dagen het vuur na aan de schenen legt. Hij komt op voor de verdrukten en de mensen die niet voor zichzelf kunnen spreken. Eén van zijn beroemdste teksten is deze: 'Dit is wat de HEER van u vraagt: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten, en nederig de weg te gaan van je God.' Deze profeet nodigt uit tot dialoog, tot nadenken en bezinning. In de inleiding op het boek Amos staat in de Willibrordvertaling: 'Zijn taal is direct, op de man af, ruwer nog dan die van de boer Amos en zeker minder gecultiveerd dan die van de stadsbewoner Jesaja.' Zo iemand dus. In

drie avonden staat deze man centraal. Welkom op **dinsdag 13 en 27 oktober** en op **dinsdag 17 november 2020 19.30 uur** in de **Exoduskerk**. Leiding: ds. Jan de Visser.

Stilte, Meditatie en Gebed

Meditatie en Gebed helpen je bij het ordenen van je (geloofs)leven. Sterker: ze horen bij het goede leven! De christelijke traditie heeft ons wat dat betreft veel te bieden. Wat in kloosters eeuwenlang werd bewaard en beoefend blijkt niet passé te zijn. Op een viertal avonden willen we zowel stilstaan bij de 'stilte' en de 'meditatie' als bij het 'gebed'. Die drie manieren van omgaan met God en de Bijbel zijn enerzijds onderscheiden, maar vloeien ook in elkaar over. Op alle avonden is er een korte inleiding waarna vooral de praktijk ervan beoefend wordt. We zijn telkens een uur en een kwartier bijeen. Welkom op **maandag 11, 18, 25 januari en 1 februari 2021** in de **Emmaüskerk** te Middelharnis van **20.00 uur tot 21.15 uur**. Leiding: ds. Leendert Jan Lingen.

Bijbels koken

“Bijbels koken is: samen gerechten bereiden en samen genieten van een maal mét verhaal” Het jaarthema van de PKN is “Het goede leven”, het samen bereiden en genieten van een goed maal horen daar zeker bij! In de Bijbel lezen we geregeld over mensen die samen de maaltijd gebruiken. Denk in het oude testament bv aan Abraham, die een rijk gevulde tafel laat bereiden voor

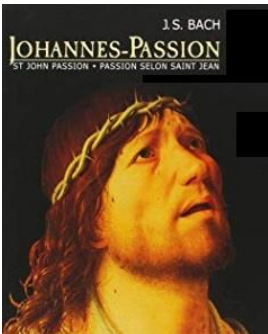
de drie mannen die hem bezoeken, of Jozef, die als onderkoning van Egypte samen met zijn broers de maaltijd gebruikt. En uit het nieuwe testament weten we dat Jezus vaak én graag samen met anderen at. Maar ...wat werd er toen gegeten? Welke gerechten werden klaargemaakt, welke ingrediënten werden er gebruikt? Om dat te ontdekken nodigen wij u graag uit voor een culinaire reis door de bijbel. Jeannette Kastelein heeft voor ons een menu samengesteld van gerechten die hun grondslag hebben in, of geïnspireerd zijn door de bijbel. Tijdens de workshop krijgen we uitleg over de gerechten. Wat zijn de verhalen erachter, wat is de symboliek? We beginnen de workshop met een drankje om daarna onder leiding van Jeannette te gaan kokkerellen en tenslotte samen te genieten van een bijbels maal! Na afloop krijgt u het receptenboekje mee naar huis, zodat u er thuis nog eens mee aan de slag kan! De workshop staat gepland op **zaterdag 23 januari 2021 om 16.30 uur** in de **Exoduskerk**. De kosten voor deze avond zijn ca. €15 p.p. (Afhankelijk van het aantal deelnemers). Het maximumaantal deelnemers is 30, dus graag van tevoren aanmelden bij: Janneke van Rossum 06-46666342 of janneke.van.rossum@gmail.com.

Waarom nu Jezus? (Over zijn betekenis ‘voor ons’?)

Wie is Jezus? Hoe komt het dat de kerk zijn naam centraal stelt en dat zelfs de jaartelling vanaf zijn geboorte wordt geteld? Is Hij een bijzonder iemand, een wonderlijke Rabbi? Zeker! Maar is Hij niet meer? Waarom staan we zes weken stil bij zijn leven en dood voor Pasen? Wat betekent het als apostelen zijn dood

omschrijven als ‘voor ons’ en wij ‘in’ Christus zijn, of ‘met’ Christus mogen leven? Op dat goede verhaal over het goede leven door Hem gaan we ons bezinnen. Welkom op **maandag 15 februari 2021 om 20.00 uur** in de **Emmaüskerk**. Leiding: ds. Leendert Jan Lingen.

Johannes Passion

Dit grote werk van Bach is ouder dan de beroemde Mattheüs Passion, maar jammer genoeg altijd wat onderbelicht gebleven ten opzichte van z'n jongere broertje.

Vorig jaar zijn we begonnen aan een ontdekkingsstocht door dit werk, en die tocht hopen we dit seizoen af te kunnen maken. Veel deskundigen vinden de Johannes Passion intiëmer en van meer religieuze en muzikale diepgang dan de Mattheüs. Of dat samenhangt met de populariteit van deze meesterwerken, is natuurlijk niet vast te stellen. Iedereen moet daar zelf maar over oordelen. De Johannes Passion bestaat, net als de Mattheüs, uit twee ongelijke delen. De hoofdmoot is uiteraard het lijdensverhaal uit het evangelie van Johannes. Daar komen 12 koralen bij, en acht

aria's. Alles bij elkaar is het een indrukwekkend muziekstuk dat nadere toelichting verdient. Deze toelichting komt van onze eigen predikant, ds. Jan de Visser, en op de laatste avond is ook Rinus Verhage te gast. Rinus is de dirigent van het oratoriumkoor Laudando uit Middelharnis. Dat koor voert op **zaterdag 13 maart 2021** de Johannes Passion uit in de **Grote Kerk van Middelharnis**, en dat leek ons als commissie een mooie gelegenheid om de dirigent van Laudando te betrekken bij deze avonden. Deze worden gehouden **donderdag 11 en 25 februari** en op **11 maart 2021** (met Rinus Verhage) in de **Exoduskerk** steeds om **19.30 uur**.

Paaskaars maken

De paaskaars is een kaars die in de paasnacht voor het eerst wordt ontstoken. Het symboliseert in de katholieke en in de protestantse liturgie het licht van de verrezen Christus. Het is een grote kaars, traditioneel versierd met het kruis, de Griekse letters alfa en omega en het jaartal. We gaan samen een Paaskaars maken. Maak een Paaskaars voor je eigen huis of om het Licht aan iemand anders te schenken. Er wordt gezorgd voor materialen om mee aan de slag te gaan en voor inspiratie. In verband met de inkoop van materialen graag uiterlijk

15 februari aanmelden via marie.a.westra@gmail.com. Richtprijs per kaars €25 afhankelijk van het aantal deelnemers kan dit worden bijgesteld. Welkom op **dinsdag 16 maart 2021 19.30 uur** in de **Exoduskerk**.

Viering van een sedermaaltijd (Pascha) voor christenen

Elk jaar vieren we een sedermaaltijd, de maaltijd die Jezus met zijn leerlingen hield vlak voor zijn dood en gestalte van het goede leven dat God in en door Hem toonde. Dat blijkt een goede voorbereiding op de Stille Week te zijn. We eten met elkaar volgens een bepaalde orde die is afgeleid van de Paschamaaltijd. We hebben niet echt een maaltijd om onze honger te stillen, maar we staan stil bij alle onderdelen van de maaltijd. We volgen daarbij de z.g. Haggada (vertelling) en krijgen er uitleg bij en nuttigen de symbolische gerechten. Ons eigen Paasfeest en de viering van het avondmaal komen dichterbij. Vanzelf zijn daar ook (weinig) kosten aan verbonden. We houden rekening met coronamaatregelen. Daarom het verzoek: opgeven via het opgaveformulier op de V+T webpagina of telefonisch 0187-482944. Welkom op **donderdag 25 maart 2021** om **20.00 uur** in de **Emmaüskerk** te Middelharnis. Leiding: ds. Leendert Jan Lingen. Uiterlijke datum van opgave is **woensdag 17 maart 2021**.

Een lange strijd in woord en muziek

De omwenteling in de Zuid-Afrikaanse geschiedenis zou ondenkbaar zijn geweest zonder de charismatische figuur Nelson Mandela. Voor veel mensen was hij een inspiratiebron en het toonbeeld van verzoening. De Bredase pianist Jetje van Wijk en Franck Ploum maakten een programma rond deze bijzondere man. De belangrijkste elementen zijn vrije en autobiografische teksten en muziek van Bartok en Shostakovitch. Tevens aandacht voor de actuele situatie in Zuid-Afrika en muziek van African Drum. Franck Ploum is geen onbekende voor de Exodus gemeente. Regelmatig ging hij voor in onze kerk. Zijn interesse en deskundigheid liggen op het snijvlak van Bijbelse traditie en actualiteit. Het Grote Verhaal over bevrijding, wegtrekken en opnieuw beginnen, onderlinge solidariteit en een nieuwe wereld van gerechtigheid en mensenrechten, vraagt in elke tijd en context opnieuw om vertaling naar het leven van concrete mensen. Als theoloog en journalist is hij er nieuwsgierig naar hoe mensen en organisaties er in slagen deze vertaalslag concreet te maken en omzetten in bijbels gefundeerd engagement in de samenleving en in deze wereld. Jetje van Wijk zette na het behalen van het eindexamen aan het Conservatorium Rotterdam, haar studie voort in de V.S.. Na terugkeer volgden nog verschillende jaren van intensieve studie bij de Russische pianiste Yevgenia Yarmonenko in Brussel. Momenteel woont zij in Breda en houdt zich bezig met kamermuziek in vele samenstellingen en vormen. Zij is de drijvende kracht achter de muzieksalon en klassieke radio-uitzendingen bij de lokale omroep. De avond staat gepland op donderdag 25 maart 2021. Onder voorbehoud.

Emmaüswandeling

Bij een Emmaüswandeling gaan mensen twee aan twee wandelen. Al pratende ervaren ze misschien iets van de onbekende Derde zoals de twee leerlingen van Jezus op weg naar Emmaüs een derde persoon tegenkwamen die met hen op liep en het gesprek kleur gaf. De route die gelopen wordt is van tevoren bepaald, zodat iedereen eenzelfde wandeling maakt. De wandeling begint in stilte met het overdenken van een vraag die je hebt meegekregen. Daarna worden daarover gedachten uitgewisseld. Het is geen discussie. Aan het einde vragen we elkaar of we de ervaring hadden dat er iemand met ons meeliep. We sluiten de wandeling af met een korte viering in de kerk. Na afloop hebben we misschien een glimp opgevangen van het goede leven. Welkom op **maandag 12 april** om **19.30 uur** in de **Emmaüskerk**. Rond 21.00 uur zullen we huiswaarts keren. Leiding: ds. Leendert Jan Lingen

Kloosterweekend Monastère de Chevetogne

Het klooster van Chevetogne is gelegen in een heuvel landschap aan de rand van de Belgische Ardennen, halverwege Brussel en Luxemburg. Het is een internationaal Benedictijns klooster toegewijd aan de eenheid van de christenen. Sinds haar ontstaan heeft de openheid naar de grote Oosterse en Westerse tradities van liturgisch gebed deze gemeenschap gekenmerkt. Van **vrijdag 16** tot en met **zondag 18 april 2021** hopen we dit klooster voor de 7e

keer te bezoeken. Tijdens ons bezoek volgen we de gebedsdiensten, die in het Slavisch, Grieks, Latijns en soms een beetje Nederlands zijn. Het gezang van de monniken plaatst je in hemelse sferen evenals het kerkgebouw in Byzantijnse stijl met de vele iconen. Tussendoor proberen we ook een gesprek te hebben met een van monniken. De rest van de tijd is vrij om in de schitterende omgeving te wandelen, te lezen, of even een bezoek te brengen aan een naburig klooster. Voor informatie en opgaven kunt u terecht bij: kloosterweekend@emmauskerkmiddelharnis.nl of dhr. Piet de Munck, telefoon 0187-642419 / 06-39798747 Kijk ook op: emmauskerkmiddelharnis.nl/vorming-toerusting/kloosterweekend

Wandelen op het Pinksterpad (geen V+T initiatief)

Pinksterpad is een jaarlijkse inspirerende wandeltocht op 2e Pinksterdag die start en eindigt in of bij een kerk. Proef de saamhorigheid van mensen uit verschillende kerken bij deze inspirerende tocht. Onderweg krijgen de wandelaars zo nu en dan iets aangereikt; een foto, een gedicht, een spreuk of iets anders dat aanleiding geeft tot gesprek. Pinksterpad is in 2011 voor de eerste keer georganiseerd door een aantal Hervormde PKN kerken op Goeree-Overflakkee. Sindsdien is het een jaarlijkse traditie op het eiland en hier en daar

elders in het land. Pinksterpad 2021 is op 2e Pinksterdag **maandag 24 mei 2021**. Voor kinderen is een speciaal programma, met een verkorte route. De tocht is toegankelijk voor alle leeftijden, rolstoelers, kinderwagens en buggy's. Aanmelden is niet nodig en deelname is gratis. Voor meer informatie kijk op www.pinksterpad.nl

Met Paulus naar Italië

In het voorjaar van 2021 -van **maandag 24 mei** tot en met **woensdag 2 juni 2020** zal er weer een Bijbelse reis plaats vinden. Het is de reis die in 2020 niet doorging. Daarvoor zijn nog 7 plekken vrij! We maken een bezoek aan Italië in de voetsporen van Paulus en de vroege kerk. De laatste reis van de apostel ging namelijk vanuit Israël via Turkije, Kreta, Malta en Sicilië naar Rome. We zijn 5 dagen op Sicilië in Giardini Naxos en Palermo en 5 dagen in Rome waar

we vlak bij de Sint-Pieter logeren. Vanuit die locaties maken we uitstapjes naar de wereld van de apostel. Uitgebreide informatie maar ook een folder is te downloaden op www.ljlingen.nl

Activiteitenkalender Vorming + Toerusting 2020-2021 in Emmaüskerk tenzij aangegeven.

- 29-09 19.30 u Filmavond 1/4 (Exoduskerk)
 02-10 20.00 u Belijdenis doen? Belijden is doen!
 10-10 10.00 u Kerkenpad in Oude-Tonge (door Exoduskerk)
 13-10 19.30 u Bijbelboek Micha 1/3 (Exoduskerk)
 15-10 19.30 u Avondgebed op donderdag 1/3
 27-10 19.30 u Bijbelboek Micha 2/3 (Exoduskerk)
 09-11 20.00 u Wat leren we (als kerk) van de coronacrisis? Webinar
 12-11 19.30 u Avondgebed op donderdag 2/3
 17-11 19.30 u Bijbelboek Micha 3/3 (Exoduskerk)
 03-12 19.30 u Filmavond 2/4 (Exoduskerk)
 10-12 19.30 u Avondgebed op donderdag 3/3
- 11-01 20.00 u Stilte, Meditatie en Gebed) 1/4
 18-01 20.00 u Stilte, Meditatie en Gebed) 2/4
 23-01 16.30 u Bijbels koken (Exoduskerk)
 25-01 20.00 u Stilte, Meditatie en Gebed) 3/4
 29-01 19.30 u Filmavond (Exoduskerk) 3/4
 01-02 20.00 u Stilte, Meditatie en Gebed) 4/4
 11-02 19.30 u Leeravond rond de Johannes Passion 1/3 (Exoduskerk)
 15-02 20.00 u Waarom nu Jezus?
 25-02 19.30 u Leeravond rond de Johannes Passion 2/3 (Exoduskerk)
 11-03 19.30 u Leeravond rond de Johannes Passion 3/3 (Exoduskerk)
 16-03 19.30 u Paaskaars maken (Exoduskerk)
 25-03 20.00 u Viering van een seidermaaltijd (Pascha) voor christenen
 25-03 19.30 u Een lange strijd in woord en muziek (Exoduskerk)
 12-04 19.30 u Emmaüswandeling
 15-04 19.30 u Filmavond 4/4 (Exoduskerk)
 16-04 11.30 u Kloosterweekend Abdij Chevetogne
 ??- 05 Dagtocht naar een Abdij of Klooster
 24-05 Met Paulus naar Italië - Sicilië en Rome
 24-05 Pinksterpad (PKN-kerken)